

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1913. Letnik XXX.

Obseg: O sestavljanju in setvi travnih mešanic. — O podlogah sadnih rastlin. — Izredni predmeti v govejem želodcu. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Priloga „Konjerejec“: Soseđa Razumnika konjereja. — Konjerejske vesti. — Uradne vesti konjerejskega odseka. — Inserati.

O sestavljanju in setvi travnih mešanic.

(Po dr. T. vitezu Weinzierlu preložil in priredil inženir Jak. Turk.)
(Dalje.)

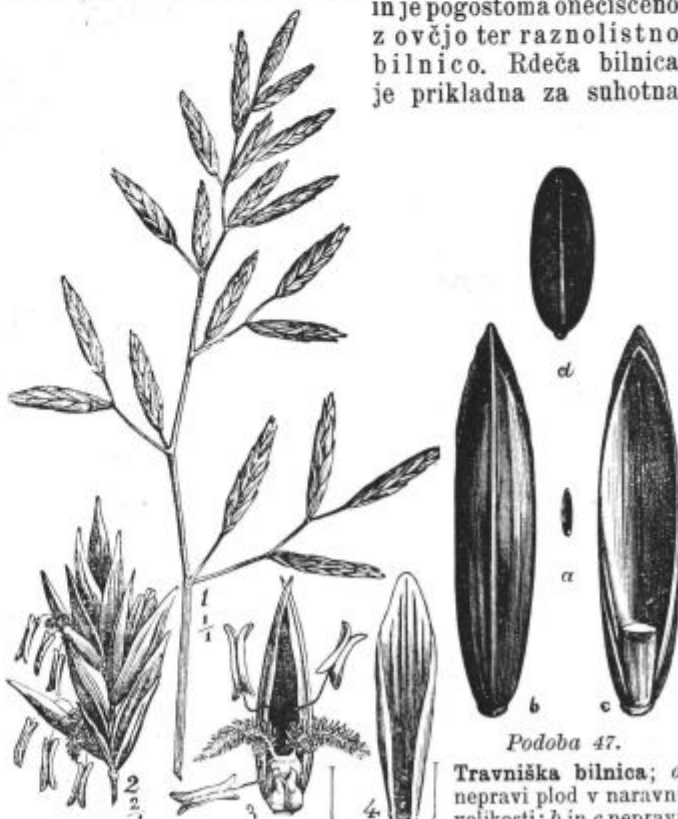
22. Travniška bilnica (*Festuca pratensis* Huds.), podoba 46. V poslednjih letih se je vpeljalo izredno mnogo semena (pod. 47.) te trpežne trave iz Amerike. Ta vrsta pa pri nas kaj rada pozebe in se zaraditega priporoča rabiti tuzemsko seme travniške bilnice, predvsem rensko, dansko, gališko itd. Ker pa je poslednjega semena prav malo v kupčiji, je semensko pridelovanje te travne vrste prav posebno priporočati in se tudi izplačuje.

V novjšem času prihaja pogostoma seme neke drobnozrnate, travniške bilnice zelo podobne angleške ljuljke (*Lolium perenne* L. var. *tenue*) na trg. Zavolj tega je danes prav nujno potrebno, da se zahteva tudi pri tej travni vrsti zajamčena pristnost.

23. Navadna ovčja bilnica (*Festuca ovina* L.). Seme (pod. 48.) te trpežne trave je pogostoma popačeno s krivinasto (sloko) masnico (*Aira flexuosa* L.). V njem pa je često tudi prav velik odstotek jalo-vega (praznega) semena in je zaraditega gledati posebno na polnozrnost pri tej semenski vrsti. Isto velja tudi za naslednje bilnice.

24. Trdikasta ovčja bilnica (*Festuca duriuscula* L.). Seme te trave je zelo podobno semenu rdeče bilnice in se zaraditega prav pogostoma dogaja, da se ti vrsti zamenjujeta in mešata med seboj. Ta trava se prilega samo suhotni peščeni in prodnati zemlji in je predvsem trava za pašo.

25. Rdeča bilnica (*Festuca rubra* L.), pod. 49. Seme (pod. 50.) te bilnice je redkokdaj čisto v kupčiji in je pogostoma onečiščeno z ovčjo ter raznolistno bilnico. Rdeča bilnica je prikladna za suhotna

Podoba 46. Travniška bilnica; 1 lat; 2 klasek; 3 cvet; 4 hrbtna pleva.

Podoba 47.

Travniška bilnica; a nepravilni plod v naravni velikosti; b in c nepravilni plod, povečan; d golo zrno, povečano.

kakor tudi za barska tla. Seme „gostorušne“ rdeče bilnice (*Festuca rubra* var. *fallax*), ki se prilega zlasti planinskim in gorskim travnikom, je že tudi v kupčiji. Prideluje se iz zore, ki jo je vzgojil pisatelj na Sandlinških planinah. V Avstriji pridelujejo to seme na poljski

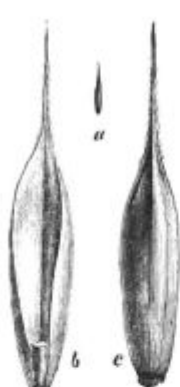
phylla Lam.). Tržno seme nabirajo večinoma v gozdnih lazih in je običajno prav nečisto. Ta bilnica se prilega sveži zemlji v senčnih legah, a ne prenaša nikake mokrote.

27. Trstikasta bilnica (*Festuca arundinacea*

Podoba 48.

Ovčja bilnica; a klasek, 3-5 krat povečan; b nepravi plod v naravni velikosti in 7 krat povečan; c zrno v naravni velikosti in 7 krat povečano.

Podoba 50.

Rdeča bilnica; a nepravi plod v naravni velikosti; b in c nepravi plod, povečan.

Podoba 49.

Rdeča bilnica; a listna kožica; b prerez lista; c plod.

Podoba 51.

Trstikasta bilnica.

način že nekteri kmetovalci, tako n. pr. veleposestnik Rudolf Salzer v Brežah na svoji planini „Hutmanschwaig“ na Koroškem in pa prof. dr. Korol Holy v Stepanovicah na Češkem, in sicer iz omenjenega vzgojnega materiala (semena).

26. Raznolistna rdeča bilnica (*Festuca hetero-*

Schreb.), podoba 51. Ta trava je trpežna in izvrstna za vlažna in barska tla. Po naših poskusih se prilega tudi visokim legam (planinskim travnikom) in celo subotnim zemljiščem, da je le dovolj padavine.

O podlogah sadnih rastlin.

Naše sadne rastline so povečini vsled dolgodobne gojitve tako izpremenjene, da nam dajo plod, ki je mnogo boljši od plodu „divjih“ rastlin istih vrst in plemen. Vsled tega jim pravimo plemenite ali žlahtne sadne rastline.

Žlahtne sadne rastline razmnožujemo s semenom, s pritlikami, z grebenicami ter z zatiči ali potaknjenci.

S semenom razmnožujemo one sadne rastline, ki iz semena izrasle rode enak ali vsaj zelo podoben sad kakor matrne rastline (n. pr. oreh, kostanj, mandelj), vse druge (mnogokrat pa tudi ravnokar našete) razmnožujemo s popki, to je z deli matrne rastline, ki jih na primeren način pripravimo, da se okorenijo, ali pa jih cepimo na že rastoče rastline ali na rastlinske dele, za rast pripravne: na divjake ali podloge.

Z rastlinskimi deli pomnožujemo rastline iz dveh vzrokov: 1. pridemo na ta način prej do cilja in 2. nekatere sadne vrste, vzgojene iz semena, ne dajo plodu iste kakovosti, kakor ga dajo matrne rastline; zato njihovo seme ni sposobno za razmnoževanje teh vrst.

Zakaj ne dajo vse iz semena vzrasle rastline enakega plodu kakor matrne rastline, je vzrok na različne načine vršče se oplojevanje cvetja.

Seme, oziroma plod, se dela iz cvetja. Bistveni deli cveta so pestiči in prašniki. Prašniki dajejo cvetni prah ali pelod, pestiči pa imajo v sebi plodnice s cvetnimi popki.

Da od rastline dobimo seme (plod), se morajo pestiči oprasiti in jajčne stanice v cvetnih popkih oploditi. Ko je pelod ali cvetni prah zrel, pride tako ali tako na brazdo (vrhnji del) pestiča. To je oprasitev. Oprasitev pa še ni oploditev. Na pestič lahko pride raznovrsten pelod, toda če ni od enake ali zelo sorodne rastline, ne more oploditi jajčne stanice.

Oplodi se cvet (pravzaprav jajčna stanica v pestiču) takole. Kadar pride primerno pelodno zrnce na pestičevo brazdo, se napne in požene nitast izraslek (pelodov mešiček). Pelodov mešiček prodre v pestičevo notranjost ter rase do (akega) cvetnega popka, prodre v jajčno stanico in njegova vsebina se združi z vsebino jajčne stanice. Stem je bil cvet oplojen, da more narediti seme, ki mu je namen, da iz njega izrase nova rastlina istega plemena.

Seme je torej nastalo iz oplojenega cvetnega popka, tisto pa, kar je nastalo iz pestiča, imenujemo plod. Plod more imeti eno ali več semen, če je namreč pestič imel eden ali več cvetnih popkov, ki so bili oplojeni. Včasih so pri plodu udeleženi tudi drugi cvetni deli; tako n. pr. pri jabolku cvetišče. Tak plod imenujejo prirodoslovci nepravi plod. Prirodoslovec torej smatra jabolko za nepravi plod, peščišče v jabolku je plod, peške v peščišču so pa seme.

Za oploditev jajčne stanice je torej potrebno, da pride na pestič tako pelodno zrnce, ki more jajčno stanico oploditi, torej od enake ali zelo sorodne rastline. Rastlina se more oprasiti in oploditi s svojim pelodom (to je samolastna oploditev), ali pa s pelodom drugih rastlin (medsebojna oploditev).

Cveti niso vsi enako sestavljeni. Nekteri imajo pestiče in prašnike (popolni cveti), nekteri samo pestiče, oziroma samo prašnike (nepopolni cveti). Oboji nepopolni cveti se morejo nahajati na isti rastlini (enodomne rastline), ali pa na različnih rastlinah (dvodomne rastline). V nekterih cvetih gotovi cvetni deli niso dobro razviti in niso plodni.

Jasno je, da se nepolen cvet ne more sam oprasiti in oploditi, ker nima obeh bistvenih cvetnih delov, ampak mora pestič dobiti cvetnega prahu iz drugega cveta največkrat druge rastline. Pa tudi na popolnih cvetih se največkrat ne vrši samolastno oplojevanje, kajti narava se temu v rastlinstvu po možnosti izogiblje ter se za to poslužuje raznovrstnih sredstev, ki jih pa tukaj ne bom navajal. Glavno je, da vemo, da je v rastlinstvu prvo in najvažnejše medsebojno oplojevanje, ker se po njem dobi boljše, krepkejše seme.

Medsebojno oprasjevanje se vrši na različne načine. Za nas je važno oprasjevanje po vetru in oprasjevanje po žuželkah. Rastline, ki jih oprasuje veter (n. pr. storžnjaki, konoplje, lešniki i. dr.), se imenujejo vetrocvetke, one, ki jim oprasjevanje posredujejo žuželke (kakor detelja, ajda i. dr.), pa žužkocvetke.*

Ker je v rastlinstvu navadno medsebojno oprasjevanje in oplojevanje, sodelujeta pri tvoritvi semena dve rastlini in zato v semenu započeta rastlinica podeduje svojstva obeh staršev: one rastline, ki je naredila pestič, in one, ki je dala pelod. Umevno je torej, da nova sadna rastlina često rodi plod, ki je različen od plodu matrne rastline, če ima rastlina, ki je dala cvetni prah, drugačne lastnosti.

Sedaj se ne bomo več čudili, če nam n. pr. iz jabolčnih in hruševih pešek vzraslo drevje daje drugačen sad kakor matrne rastline. To je čisto naravno. Cvetje je bilo oplojeno s tujim cvetnim prahom, zato nova rastlina rodi sad, ki je kolikor toliko različen od sadu maternih rastlin.

Nekteri trdijo, da se iz semena jabolk in hrušek dobiva drevje, ki rodi slabši sad od matrne rastline. To more biti res, ni pa vselej resnično. Če čitamo v kakem opisu sadnih vrst, pogosto naletimo na prav izborne vrste, ki so jih vzgojili iz pešek. Z umetnim oprasjevanjem tudi dandanes vzgajajo nove sadne vrste. V vseh teh slučajih so se svojstva staršev tako ubrano združila, da so naredila novo žlahtno vrsto.

Če v sadjarstvu hočemo ohraniti, oziroma razmnožiti, gotove priznane dobro sadne vrste, jih pomnožujemo s popki, z deli rastlin, ki — kakorkoli okorenjeni — iz svojih popkov poženo novo rastlino. Na ta način moremo vrsto ohraniti — pa tudi ne vselej popolnoma čisto.

Ozirati se moramo ne le na zemljo in na podnebje, ki zelo vplivata na uspevanje rastlin, ampak tudi na druge činitelje, ki bolj ali manj vplivajo na rastlinsko kakovost. Pri onih sadnih rastlinah, ki jih razmnožujemo s cepljenjem, podloga ni majhnega pomena za kakovost plodu, zato moramo tudi nanjo biti pozorni.

Podloges so tisti rastlinski deli, ki imajo nalogo iz zemlje dobivati rastlini potrebni živež in so nanje cepljeni žlahtni rastlinski deli (popki, cepiči). Pri cepljenkah ali cepljencih torej razločujemo podlogo (divjak) in cepič (žlahtni del).

Dolgo časa niso vedeli, da podloga vpliva tudi na cepič; in ko je bilo to vedno bolj očitno, niso hoteli tega priznati, češ da se ta trditev ne sklada s prirodosloveskimi nauki. Ker se je pa vpliv podloge na žlahtni del kazal vedno pogosteje, ga končno ni bilo več mogoče tajiti, in danes ga priznava tudi veda, dasi vzrokov še ne more zadostno pojasniti. Nekaj primerov, kako podloge vplivajo na cepiče, je bilo objavljenih tudi že v „Kmetovalcu“ (števil. 11. iz l. 1910.).

* Pri medsebojnem oprasjevanju rastlin so udeležene tudi čebele, zato so čebele tudi v tem oziru važne za kmetijstvo.

Sicer se bo pa marsikak čitatelj spominjal na podobne slučaje z domačega ali s kakkega drugega vrta. In naši vinščaki, ki so svoje vinograde nanovo zasadili s cepljenkami na ameriški podlogi, tudi vedo to, kajti kmalu potem, ko so novozasajeni vinogradi začeli roditi, so se čuli glasovi, da trta na ameriški podlogi rodi drugačno vino kakor na svoji korenini. In tudi pri sadnih pritlikavcih je znano, da podloge niso zadnji činitelj, ki vpliva na kakovost sadja.

Če je pa rodovitnost sadne rastline in kakovost njenega sadu odvisna tudi od podloge, potem je samobesbi umevno, da se moramo nanjo ozirati že pri izbiri ter jo moramo preskusiti, če njenega vpliva na cepič ne poznamo. Ker smo pa šele pred nedavnim časom prišli do spoznanja, da podloge res vplivajo na kakovost sadu, so dosedanje naše tozadavne skušnje še zelo neznatne. Zato nas čaka še mnogo dela, ali pravzaprav čaka to delo tistih, ki so poklicani, da nas poučujejo o umnem sadjarstvu. Mnogo in dolgotrajnega dela bo treba zato, ker ni mogoče kar enostavno določiti, katere podloge se skladajo s temi in temi vrstami teh in teh plemen. Za te poskuse bo treba več let, najbolj v različnih krajih, preden bo mogoče izreči sodbo.

Pri podlogah, ki kot pritlike, grebenice in zatiči ali pa semenjaki iz semena samooplojenih rastlin imajo vsa svojstva maternih rastlin (n. pr. ivanček, dusenec, kutina, leska, jagodasto sadje rodoče rastline), poskušanje ni težavno, ker vedno lahko dobivamo podloge iste kakovosti in istih lastnosti. Drugače je pa pri semenjakih, izraslih iz semena, ki je nastalo vsled medsebojne oploditve. Pri takih rastlinah nam svojstva nikdar niso popolnoma znana, ampak navadno le svojstva one rastline, ki je rodila sad. Vendar nam že sedanje znanje nudi zadosti opore, da tudi s temi podlogami moremo delati zadovoljive poskuse.

(Konec prih.)

Izredni predmeti v govejem želodcu.

Spisal Fr. Majdič, c. kr. višji okrajni živinozdravnik v Logatcu.

V poslednjih letih sem imel priliko opazovati, da se pri goveji živini izredno množijo slučajni zasilnega klanja. Gospodarska škoda, ki jo povzroča zasilno klanje, in pa okolnost, da je nam živinozdravnikom često odločati glede umestnosti zasilnega klanja, sta me nagnili, da sem začel obračati pozornost na vzroke zasilnega klanja. Pri tem sem se osvedočil, da je v logaškem okraju v pretežni večini slučajev zasilnega klanja iskati vzrokov v tem, da je govedo požrlo izredne, neprebavne predmete, kakor žeblje, žico, igle, vlasnice ali kako podobno železno tvarino.

Mislím, da ne bo odveč, če o teh svojih opažanjih nekoliko obširneje izpregovorim. Pri tem bom skušal odgovoriti na vprašanja: Kje in kako naleti govedo na take izredne predmete? Kdaj in kako se pojavljajo znaki oboletosti in kakšni predmeti so najbolj nevarni? Zakaj se v novejšem času množe slučajni zaužitja izrednih predmetov in kako bi se dala ta nevarnost preprečiti?

Govedo požre izredne predmete s krmo. To se zgodi tem bolj, ker krme — kakor znano — ne žveči sproti, temveč jo hitro požira in niti ne čuti, da je vmes kaj trdega, neprebavnega.

Izredni predmeti, kakor žebli, žica, igle in drugo, se v seno lahko vtrosijo na različne načine. Oglejmo si le nekaj takih možnosti:

1. da smo te predmete pograbili s senom na senožetih, kamor posebno lahko pridejo s hlevskim gnojem;

2. da so jih zatrosili v seno delavci, ki so pripravljali streho nad shrambo za seno;

3. da so nam padli med krmo ob času pokladanja in

4. da se je žica zatrosila pri vezanju sena.

Največkrat se izredni predmeti stem zatrosijo, da se pograbi v seno na senožetih. Lahko bi celo trdil, da je nekaka zveza med številom pojavov te bolezni in med načinom gnojenja in oskrbovanja senožeti. Bolezen, povzročena pri govedu vsled zaužitja izrednih predmetov, se pojavlja najčeseje tam, koder se senožeti pridno gnojijo; torej žalibože ravno v hlevih najmarljivejših gospodarjev. In kaj je vzrok temu? Priden gospodar pripravlja gnoj in mešanec za senožeti na ta način, da znosi na gnoj vse, kar ima kaj gnojilne vrednosti, kakor pepel, smeti z dvorišča in smeti iz hiše. V pepelu in v smeteh z dvorišča se često nahajajo žebli, v smeteh iz hiše pa igle in vlasnice.

Tak gnoj, ki se v njem nahaja nebroj naštetih, za živino nevarnih predmetov, se zvozi na travnike in senožeti, da tam v zimskem času razpada in se zdrobi. Žebli in drugi taki predmeti ostanejo na senožeti in pridejo pri košnji zopet v seno, če niso morda slučajno zlezli globlje v zemljo.

Pri popravljanju in prekrivanju streh, posebno streh iz opeke, delavci zatrosijo žeblje po poslopju in po tleh. Če pokrivamo shrambe, ki so že naložene s senom, se žebli natrosijo naravnost med seno.

Raba igel vlasnic je pri ženskah splošno udomaćena. Take vlasnice lahko padejo z glave v seno med spravljanjem sena in pri pokladanju krme.

Pri vezanju sena s stroji se zatrosijo konci žice po dvorišču in pred senenimi shrambami; istotako pri razvezovanju takega sena.

Žival, ki je užila izredne predmete, navadno dalje časa ne kaže nikakih znakov oboletosti. Dokler želodec ni ranjen, motijo taki predmeti delovanje želodca le v toliko, v kolikor prihaja v poštev njih teža in oblika. Nevarnost za življenje zavisi bolj od kakovosti kakor od količine teh predmetov. Najbolj nevarni so cstri, zlasti šilasti predmeti. Oster predmet se zapiči v želodčno steno ter povzroča vnetje, ki se pojavlja z napenjanjem, s pomanjkanjem teka ter z neprebavnostjo. Če se tako motenje prebave ponavlja ter se z zdravljenjem ne da odstraniti, je upravičen sum na izreden predmet v želodcu.

Predmeti, ki nimajo ostrine na koncih, navadno ne motijo prebave, če se niso nabrali v veliki množini v želodcu. Temu v dokaz naj navedem okolnost, da se taki predmeti nahajajo včasih celo pri zaklanih spitani živini. Pri govedih, v sili zaklanih v Bezuljaku in njegovih okolici, kjer se nahaja vojaško strelišče, sem našel že po 80 do 90 dekagramov municijskih predmetov v želodcu, toda živali razen hiranja vendar niso kazale nikakih posebnih bolezenskih znakov. Od municijskih predmetov sem našel v želodcu projekte, svinčene ovoje projektilov, naboje, kose šrapnelov itd.

Da se slučajni zaužitja izrednih predmetov v novejšem času množijo, pripisujem zlasti okolnosti, da je gnojenje senožeti in pašnikov čedalje intenzivnejše in da se seno pospravlja in krma pripravlja z raznimi stroji, pri čemer se taki izredni predmeti ne opazijo. Posebno s strojnimi slamoreznicami se žica ali žebelj večkrat zreže na drobne kosce, ne da bi se bilo to pri delu opazilo. Naj omenim en zgled! Pri posestniku

I. M. na Č. sem moral pri dveh govedih v enem tednu nasvetovati zasilno klanje. Pri obeh smo našli kosce razrezane žice v želodcu in v obeh slučajih je bila žica zadržta v želodečno steno. Na koncih žice se je dobro poznalo, da je bila prerezana s slamoreznico.

Nevarnost, da pridejo žebli in drugi taki tuji predmeti v krmo, se z ozirom na navedeno najlažje prepreči, če se hlevski gnoj, mešanec in smeti porabijo za njive, kjer se podorjejo; za gnojenje senoži pa rabijo samo umetna gnojila in gnojnico. Razentega je potrebna pazljivost pri popraviljanju gospodarskih poslopij, pri vezanju sena in sploh pri vsakem opravilu, ki ga imamo s krmo.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa gospodarska vprašanja, ki dobajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavi priletna številka številke imena in kraja. Če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanja niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Vprašanje 70. Pri nas imamo občinski posredovalni urad, ki dvakrat na mesec posluje, in zaupniki tega urada zahtevajo od občine plačilo za zamudo časa, čemur se pa občina upira, češ, naj tisti plača, ki se toži. Ali je občina upravičena protiviti se proti stroškom posredovalnega urada? (J. Č. v P.)

Odgovor: Občinski posredovalni uradi na Kranjskem poslujejo na podlagi deželnega zakona z dne 27. septembra l. 1911. Vsak posredovalni urad obstoji najmanj iz treh zaupnikov in enega nemestnika. Vrsto, ki morajo po njej zaupniki opravljati svoje uradne dolžnosti, določa voditelj posredovalnega urada. Služba zaupnika je častna služba in se mora torej opravljati brezplačno; vendar pa pristojna zaupniku odškodnina za dejanske in potrebne izdatke ter za zamudo časa, in sicer slednja po tarifu, ki ga določa deželni odbor. Stroške za posredovalni urad določa občinski zastop in se razdele na vse občane po razmerju njih direktnih davkov, kakor druge občinske doklade. Od strank se ne sme pod nikako pretvezo zahtevati kaka pristojbina, izvzemši pristojbino za poravnalni kolek, morebitne stroške za ogled na mestu ali za vročitve.

Vprašanje 71. Kdaj je pravi in najboljši čas bika popraviti in jih narediti za vole? (F. O. v. K.)

Odgovor: Čim prej se biki režejo, tem manj je nevarnosti, vendar so pa drugi vzroki, zakaj je z rezanjem odlašati, da biki dosežejo starost 6 do 9 mesecev. Vse žleze v živalskem telesu so v medsebojni zvezi, in če se žival prezgodaj reže, morejo druge žleze močno trpeti. Imeti je namreč treba pred očmi, da se tudi moda žleze, ki so v živalskem telesu velikankega pomena, prezgodnja rezatev oškoduje druge žleze, prepozno bika rezati pa tudi ni dobro. Napačno je mnenje, da je vol potem večji in močnejši. Nasprotno, pri pravočasni rezatvi prično močnejše učinkovati tiste žleze, ki povzročijo veliko rast in silo bodočega vola, zato rezanje najbolje ni odkladati čez devet mesecev.

Vprašanje 72. Imam pol leta staro telico, ki ima lišaje. Ali je trditve mojih sosedov resnična, da je lišaj goveje živine za drugo goved nalezljiv? (I. G. v G.)

Odgovor: Lišaj goveje živine povzroča neka rastlinska zajedalka (gliva), ki dela, da dlaka izpada in se

včasih vsa žival ogoli in pri tem močno shujša. Ta bolezen je prav močno nalezljiva. Včasih se pripeti, da je vsa goved v hlevu okužena in je v tem slučaju bolezen težko kmalu zatreti.

Vprašanje 73. Zaradi lanskega deževnega vremena nisem mogel pokositi otave, ki je bila zelo velika, in sem domneval, da bo spomladi ovirala rast in delala težkoče pri košnji, zato sem jo pozimi, ko so bila tla zmrzla, požgal ter sem pri tem delu nastavlil nadzornike, ki so pazili da ogenj ni segel čez mojo mejo. Vsled požiganja suhe trave na svojem travniku sem bil obsojen od sodišča na 10 K globe. Ali je to upravičeno, ker sem požgal travo pod zadostnim nadzorstvom, ne da bi komu kaj škodoval? Ali nimam pravice s svojim imetjem ravnati kakor hočem? (I. Ž. v V.)

Odgovor: Vi pač smete s svojim imetjem poljubno razpolagati, a od sodišča ste bili bržkone zato kaznovani, ker bi se bil ogenj vsled Vašega ravnanja lahko razširil in drugim škodo povzročil. Če menite, da ste naredili vse varnostne odredbe in da je bila škoda za kakega drugega izključena, potem seveda ni bila kazni upravičena in Vi se lahko pritožite na deželno sodišče.

Vprašanje 74. Imam vrbov nasad za pletenje košar, ki pa daje le kratke in tenke šibe. Kako naj vrbe obrezujem in sčim naj jim gnojim, da dobim dolge in močne šibe? (S. G. v G.)

Odgovor: Če hočete imeti dolge vrbove šibe, tedaj morate vrbe spomladi prav kratko prirezati. Za gnojenje vrbovega nasada je najboljši hlevski gnoj ali mešanec, drugače pa morete rabiti Tomasovo žlindro, spomladi pa rudninski superfosfat. Temu gnojilu je dodati tretjino kalijeve soli, in če zemlji primanjkuje dušika, je gnojiti tudi z amonijevim sulfatom.

Vprašanje 75. Imam na dvorišču, zlasti pa v skednju in v hlevu, silno množino vrabcev, ki mi delajo ogromno škodo in so tudi sicer nadležni. Poskušal sem že vse načine, da bi jih pregnal, toda nobeno sredstvo ne izda veliko. Zastrupljenega žita ne morem in ne smem vrabcem pokladati. Ali je kako sredstvo, da bi se vrabci zatrli? (M. Š. v G.)

Odgovor: Najlaže je vrabce pregnati, dokler zunaj na prostem ne dobe živeža, torej pozimi in zgodaj spomladi. V tem času se jim poklada v špiritu namočena pšenica, ki jo kaj radi jedo in se tako vpijanijo, da jih je potem prav lahko poloviti in pomoriti.

Vprašanje 76. Slišal sem, da se cepijo ameriški ključi s pomočjo kopulacije s kratkim rezom, cepilno mesto pa se ovije s cigaretnim popirjem in zamaže z mavcem (gipsom), nakar se ključi zabilfajo. Ali je ta način cepljenja priporočljiv in ali daje dobre uspehe? Ali se je na Kranjskem že preskusil in s kakim uspehom? (P. S. v D.)

Odgovor: Jeseni preteklega leta je izdal Pavel Bunert, vinogradnik v Odobesti na Rumunskem, knjižico, ki je izšla pri L. Heegeju v Schwednici na Nemškem. V njej popisuje gori omenjeni način cepljenja. Ta način cepljenja je torej popolnoma nov in pri nas še ne preskušeno. Bunert cepi trte s pomočjo kratke angleške kopulacije (z jezičkom), torej tako, kakor je pri suhem cepljenju trt sploh v navadi. Nova je le obveza. O njej pravi pisec, da jo napravi podobno, kakor zdravnik bolniku pri zlomljenem ud. Cepilno mesto ovije s cigaretnim popirjem in potem nanese nanj s pomočjo čopiča gosto mavčovo kašo (mavec z vodo zmešan), ki se, kakor znano, na zraku hitro strdi. Ta obveza baje prepreči, da škodljive glivice ne morejo v rano, vsled česar se rana lepo zalije in čvrsto zarase tudi brez siljenja,

Ko se je mavčeva obveza posušila, se cepljenke takoj všolajo (zabilfajo), torej brez stratificiranja ali siljenja, le če tega vreme ne dovoli, se spravijo v zaboje v žaganje, pomešano s peskom, kjer počakajo, da nastane lepo vreme. Všolanje (vlaganje) cepljenk v zemljo se vrši strogo po Richterjevem načinu, to je navpično in tako, da gleda tretjina cepljenke vun. Ta del se potem toliko zasuje z zemljo v obliki grebena, da je cepič še kakih 10 cm pod zemljo. Vrste so 90—100 cm oddaljene, kar je treba zaradi visokih grebenov; v vrstah se sade cepljenke navadno kakih 10 cm narazen. Bunert je nasprotnik siljenja cepljenih trt in pravi, da so siljene trte omehkane in valed tega občutljive ter da v vinogradu kmalu opešajo. Te njegove trditve dosedanje izkušnje ne potrjujejo. Na Kranjskem cepimo in silimo trte po francoskem načinu že od leta 1902. in vse te trte danes po vinogradih raznih delov Kranjske lepo rasejo in rodijo. Bunert pravi, da njegov način cepljenja daje v ugodnem slučaju tudi sto odstotkov uspeha, kar je seveda jako malo verjetno. Saj se še pri siljenju, kjer se vlaga in toplota umetno uravnava, nikdar ne doseže tak uspeh. Veliko važnost pripiše Bunert svoji „higienski“ obvezi. Koliko je na vsej tej stvari dobrega, bodo pokazale izkušnje. V vseh državnih trtnicah v Avstriji se bodo po naročilu kmetijskega ministrstva vršile letos poskušnje s tem cepljenjem. O uspehu bomo poročali tudi v „Kmetovalcu“.

B. Skalický,

c. kr. vinarski nadzornik.

Vprašanje 77. Naša mlekarica dela z vso opreznostjo sirovo maslo iz kisane smetane ter razpošilja to maslo zavito v pergamentni popir. Nekaj časa sem dobiva mlekarica zadruha od svojih odjemalcev pritožbe, **da sirovo maslo že čez par dni na površju semtertja plesni in dobiva črne, sive, zelene ali rdeče pike.** Odkod prihaja ta napaka pri sirovem maslu, ki je prej nikdar nismo imeli, dasi slej ko prej prav skrbno izdelujemo sirovo maslo? (A. G. v L.)

Odgovor: Bržkone bo tej nepriliki vzrok pergamentni popir. Pergamentni popir se namreč kupuje na vago, in sleparski izdelovalci ga stem obteže, da mu primešajo sladkorja. Vlaga iz sirovega masla raztopi in izvleče iz popirja sladkor, ki da prav ugodna tla za razvoj raznih gliv, ki se jih popolnoma nikdar ni mogoče ubraniti. Če je naše domnevanje pravo, potem odpravite nepreliko, če rabite ovojni pergamentni popir, ki nima nikake sladkorne primesi.

Vprašanje 78. Imam jako dobrega konja, ki se nikdar ne vleže, če je še tako truden. Ali je to posledica kake bolezni in ali to kaj vpliva na zdravje? (A. Ž. v S.)

Odgovor: So nekateri konji, ki se nikdar ne vležejo, marveč stoje počivajo in spe. Navadno so taki konji bolni, bodisi na kakem organu v prsih, vsled česar jim je ležanje nadležno, ker potem teže dihaajo, ali pa imajo bolezen v hrbtenici. Tudi zraščanje ledijnih vretencev in bolešno popačenje ledijne mišice more biti vzrok. Vsled katerokoli take bolezni imajo konji pri vleganju ali vstajanju hude bolečine; to si zapomnijo in se zato rajši ne vlegajo. Na vsak način ni dobro, če se konj nikdar ne vleže, ker lahko nastanejo bolezni v nogah, ki povzročajo, da konji niso rabni. Vsekako Vam priporočamo poklicati živinozdravnika, ki dožene pravi vzrok in Vam da navodilo za zdravljenje, če je bolezen sploh ozdravljiva.

Vprašanje 79. Ali se sme del gozda posekati in izpremeniti v pašnik? (I. T. v P.)

Odgovor: Če je dotična parcela v katastru vpisana za gozd, potem ne smete gozda samovoljno posekati in ga izpremeti v travnik, temveč morate v to svrhu dobiti dovoljenja od okrajnega glavarstva na podstavi § 2. gozdnega zakona iz l. 1853.

Vprašanje 80. Zaradi enakomernejše toplote sem postavil v goveji hlev koč za plemensko svinjo, ki je sedaj storila. Sosedje me pa strašijo, da bo goved v hlevu obolela, ker je svinja notri. **Ali so prasiči v govejem hlevu res škodljivi?** (Š. R. v D.)

Odgovor: Predsodek, da so prasiči v hlevu zdravju goveje živine škodljivi, je v mnogih krajih razširjen in je popolnoma neutemeljen. Na Gorenjskem imajo splošno, zlasti pozimi in posebno plemenske svinje, skoraj povsod le v govejih hlevih, in resnično nima to nikakih slabih posledic. Nesnažen svinjak in sploh nesnaga v hlevu, pa naj izvira od koderkoli, gotovo ni koristna, zato sta predpogoj svinjaka v govejem hlevu snaga in prezračevanje hleva. Zlasti mora biti narejen odtok za gnojnico pri prasičih kakor pri govedi in je korita prasičev imeti vedno snažna, drugače se vedno razvija smrad.

Kmetijske novice.

Na deželni gospodinjiski šoli v Repnjah se zaključil zimski gospodinjiski tečaj dne 25. aprila t. l. Letni šestmesečni tečaj pa se prične dne 5. maja t. l. in bo trajal do 25. oktobra t. l. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo ves čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje in drugo. Za obrabo pohištva in učil je plačati za ves tečaj enkrat 15 K. Prošnje za sprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah najkasneje do 20. aprila t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavežno izjavo staršev ali njih namestnikov, da pusté gojenko skozi ves tečaj v zavodu. Pripomnimo, da se gojenke uče teoretično in praktično vsega gospodinjstva, kakor kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

Tečaj za pridelovanje zelenjadi priredi kmetijska šola na Grmu dne 5., 6. in 7. maja t. l. z naslednjim sporedom: V ponedeljek, dne 5. maja: Od 2 do 4 popoldne: Važnost pridelovanja zelenjadi na kmetih in v okolici mest. Naprava in razdelitev vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4 do 5: Razkazovanje šolskega vrta. V torek, dne 6. maja: Od 8 do 10 dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjadi v gorkih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10 do 12: Praktično razkazovanje na vrtu. Popoldne od 2 do 4: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi za prodajo in domačo rabo. Od 4 do 6: Praktično razkazovanje. V sredo, dne 7. maja od 8 do 10 dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi (nadaljevanje). Od 10 do 12: Ohranjanje in ukuhanje zelenjadi za zimsko rabo. Popoldne od 2 do 5: Ukuhanje zelenjadi v sadni kuhinji (praktično). — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjske plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 1.50 K na dan. Podporo dobe le tisti, ki se jim izrecno dovoli in za njo do 27. aprila po dopisnici prosijo. Ker se pripusti k tečaju le omejeno število udeležencev, se je zglasiti za tečaj do 27. aprila. Vabimo gospodinje in kmet-ska dekleta k obilni udeležbi!

Družbene vesti.

* **Modra galica** stane za skupne naročbe na cele vagone potom podružnic, županstev, branilnic, zadrug itd. K 64.— 100 kg, za nadrobne naročbe posameznikov pa

K 65.— v Ljubljani, in sicer le proti takojšnjemu plačilu. Cena galici gre sedaj zelo kvišku in bržkone v kratkem zopet doseže cene 67 in 68 kron, kakor so tvornice galice jeseni na sklep ponujale. Družba bo sicer skušala vzdržati enotno nizko ceno skozi vse leto, vendar pa prosi odjemalce, da svoje naročbe čim prej prijavijo.

* **Zmleto žveplo.** Družba ima tudi letos v zalogi najfinejšo zmleto žveplo za žveplanje trt, ki stane K 18.— 100 kg z vrečo vred v Ljubljani. Dobiva se v vrečah po 50 kg.

* **Plačevanje blaga.** Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju. Družba mora sama vse potrebščine sproti plačevati in nima sredstev, da bi mogla na upanje dajati, zato tudi opozarjamo za plačilo odgovorne podružnične načelnike, da se istotako drže tega načela in da naj skrbijo za poravnavo vsakega družbenega računa tekom določenih 14 dni.

* **Trtne škropilnice** ima družba tudi letos v zalogi, in sicer tri vrste: navadne škropilnice „Korona“ po K 22.— in škropilnice novejša sestave „Hero“ po K 34.— komad z zabojem vred. Slednje imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Družba si je letos nabavila tudi škropilnice sestava dunajske c. kr. kmetijske družbe „Avstrija“, ki so zelo močno izdelane in zbog svoje trpežnosti jako priljubljena. Komad stane 32 kron. Družba si je nabavila tudi nekaterih potrebščin k škropilnicam, ker jih morajo posestniki starih škropilnic večkrat nadomestiti. Nova škropilnica je draga, dočim se da majhna napaka čisto popraviti z nadomeščenjem kakega dela, kakor n. pr. male ventilne kroglice za Korono ali večje za Hero. Oboje stane po 18 h komad. Ventilni gumi stane 8 h. Gumijeve plošče po K 1.— Razpršilnike, ki se lahko rabijo za oba stroja, nadomešča družba po 75 h z iglo vred. Dvojni razpršilniki stanejo po K 2'60. Nova iznajdba je mrežna cevka, ki se lahko rabi pri vsaki razpršilni cevki, ne da bi bilo treba pri razpršilni cevki ali na razpršilniku kaj izpremeniti. Z mrežno cevko opremljena razpršilna cev lahko mnogo ur nemoteno deluje, ker se zamašenje dolgo zabranjuje. Komad stane 2 kroni.

* **Trtnih škropilnic za polovično ceno** odda družba nekaj komadov revnim vinogradnikom, in sicer le na priporočilo podružnic ali županstev. Tudi podružnice, zadržane in občine, ki škropilnice brezplačno posojajo revnim vinogradnikom, jih morejo nekaj dobiti po nižani ceni. Brezplačne škropilnice ne bodo oddajale, ker ni zadostnih sredstev in ker se je družba prepričala, da večina prosilcev z brezplačnimi stroji ni ravnala tako skrbno, kakor je družba to zahtevala. Prošnje sprejema glavni odbor c. kr. kmetijske družbe do 1. majnika 1913. Ker se bodo škropilnice le do tedaj razpošiljale, se na poznejše prošnje ne bo mogoče ozirati.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline po K 7.— 100 kg z vrečo vred. Pri naročilih na cele vagone se pošlje superfosfat franko na vsako žel. postajo, vrhutega more družba dati 25 K popusta.

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 18 odstotne žlindre v Ljubljani je K 7.—, 100 kg.

Kalijevo sol po K 12'60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim

superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 42% kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—14% kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 38.—K 100 kg iz Ljubljane. To dušičnato gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimini itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spise: „Gnojenje vinogradov“ v peti in šesti številki in „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna dušičnata gnojila“ v šesti številki letošnjega „Kmetovalca“.

Čilski soliter oddaja družba po K 34.— 100 kg.

Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žveplenokislega kalija in 4% amonijevega dušika, oddaja družba po 17 K 50 h 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. števil. lanskega „Kmetovalca“.)

Vrtno gnojilo (mešano umetno gnojilo za zelenjad, cvetice in rastline v cvetličnikih), ki vsebuje 7% v vodi raztopne fosforove kisline, 6 $\frac{2}{3}$ % čistega kalija (ne žveplenokislega!) in 6 $\frac{1}{2}$ % dušika (5% amonijevega dušika in 1 $\frac{1}{2}$ % dušika solitrne kisline) oddaja družba po 40 h kg z vrečo vred.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralniške cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralniške cevi in trokarji služijo v to, da se napajanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, pa je ni mogoče molsti. — Napajalnice za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Tropine podzemeljskega oreha. Te tropine imajo zajamčeno 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja po 21 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo prištevati najmočnejšim dušičnatim in najlažje prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmljenje z močnimi krmili; dobivajo se v vrečah po 75 kg.

Lanene tropine ima družba sedaj tudi v zalogi. Stanejo K 22.— 100 kg v Ljubljani, v vrečah po 50 kg.

Sezamove tropine. Družba je zopet ugodno kupila večje množine najfineje zmletih sesamovih tropin in jih oddaja po nižani ceni K 19.— 100 kg iz Ljubljane. Te tropine družba jako priporoča. Vsebujejo jamčeno 50 odstotkov beljakovin in maščobe in se dobivajo le v vrečah po 75 kg. Živinorejce opozarjamo na spis „Krmljenje z oljnimi tropinami“, ki je izšel v „Kmetovalcu“ in ki ga v obliki „Gospodarskih navodil“ na zahtevanje vsakomur brezplačno pošljemo. — Priporočati je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe zadostno množino teh tropin. Pri odjemu pol ali celega vagona more dati družba znaten popust.

Sladkornata močna krmila kot okrepujočo primes k drugim krmilom ima odslej naša c. kr. kmetijska družba v zalogi ter jih oddaja le v celih vrečah po 50 kg,

in sicer mešanice za pitanje po 20 K 100 kg ter za molzne krave tudi po 20 K 100 kg z vrečami vred iz družbenega skladišča ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Opozarjamo na spis „Sladkornata močna krmila“ v 2. št. lanskega „Kmetovalca“, ki pojasnjuje naravo, učinek in način pokladanja sladkornatih močnih krmil.

Klajno apno, 38—42%, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 22 kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 h kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunanje se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini na morejo kupiti po 7 K 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tiste naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanje denar naprej pošlje.

Semenska ajda. Družba bo imela ob setvi za svoje ude izredno lepo in težko francosko izvorno seme sive ajde po 36 K 100 kg z vrečami vred. Ajde za seme bo primanjkovalo in zategadelj bo tisti najvarneje ravnal, ki si semensko ajdo pravočasno zagotovi. Iz tega vzroka kmetijska družba že sedaj sprejema naročila na semensko ajdo. Razpošiljanje se prične v maju.

* **Semenske zmesi detelj in trav** izbrane prve kakovosti ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jih oddaja po K 1.50— kilogram.

* **Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 2 K 20 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 60 h kilogram.

* **Glede oddaje semen** naznanjamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

* **Oddaja semenskega krompirja.** C. kr. kmetijska družba oddajala iz svojega preskušališča semenski krompir, in sicer pridelan iz izvornega semena, ki je bil večinoma skozi več let preskušan. Na razpolaganje ima družba dobro znani vrsti „oneidovec“ in „zborovec“. Obe ti vrsti sta srednje zgodnji in staneta enako po K 8.— sto kg. Izmed ameriških vrst semenskega krompirja je le še „krasni iz Delmenija“ v zalogi, ki stane K 25.— sto kg z vrečo vred.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 7. aprila 1913.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod komercialni svetnik Povše, c. kr. deželno vlado je zastopal gospod dvorni svetnik vitez z pl. Laschan, deželni odtor namestnik deželnega glavarja v deželnem odboru gospod dr. Evgen Lampe, in navzoči so bili odborniki gg.: baron Apfaltrern, Bartol, Hladnik, Istenič, Kalan, Kosler, baron Liechtenberg, Piber, Ravnikar, in ravnatelj Pirc.

Družbeni podpredsednik gospod dr. Lampe je poročal o poslovniku za družbene podružnice, ki ga je izdelal svoj čas v to

svrhu izvoljeni odsek glavnega odbora. Po daljši debati in nekih izpremembah je bil poslovnik od glavnega odbora odobren.

Glede neke prošnje za priznanje nagrade imetniku subvencijskega bika, ki ga je prosilec imel čez dve leti, je glavni odbor določil visočino nagrade in je pri tej priliki sklenil nove pogoje, kako naj se v bodočnosti te nagrade izplačujejo.

Glavni odbor je potrdil ustanovitev dveh novih podružnic, in sicer v Škofji Loki za občine Škofja Loka, Zminec in Stara Loka, in v Št. Vidu nad Cerknico za vso to politično občino.

Glavni odbor se je izjavil glede medsebojnega sporazumljenja med deželnim odborom in kmetijsko družbo pri oddaji subvencijskih bikov.

Za nove ude so bili pripravljeni in sprejeti gg.:

Pavlovec Marko, posestnik v Kilovčah; Bratuž Edvard, pos. v Orehoviči; Glavač Ivan, posestnik v Spod. Jelenjah; Nograšek Josip, posestnik v Vel. Preski; Virant Ivan, posestnik v Dobravci; Frelj Josip, posestnik v Vel. Polju; Golec Ivan, posestnik v Gor. Jesenicah; Vene Ivan, posestnik v Gor. Jesenicah; Novak Ivan, posestnik v Kamnjah; Lisec Anton, posestnik v Lazih; Redenšek Francišek, posestnik v Kompoljah; Umek Francišek, posestnik v Dolenji vasi; Možic Anton, posestnik v Dolenji vasi; Hribar Alojzij, posestnik v Okiču; Simeršek Anton, posestnik v Simertu; Logar Josip, župnik v Zireh; Penko Tomaž, posestnik v Postojni; Jamšek Josip, posestnik v Ložah; Arko Adolf, c. kr. kaz. adjunkt v Gradiščah; Masle Anton, posestnik v Ljubljani; Zidanek Francišek, posestnik v Zlebah; Murgelj Anton, posestnik v Dol. Vrhu; Grebenec Marko, posestnik v Škriljevem; Baša Anton, posestnik v Vrbovem; Jakoš Miha, posestnik v Viherju; Kolenec Ignacij, posestnik v Št. Rupertu; Ajdišek Janez, posestnik v Spod. Zabukovju; Pavlin Janez, posestnik v Spod. Zabukovju; Kašič Janez, posestnik v Spod. Zabukovju; Zupančič Francišek, posestnik v Straži; Zidar Anton, posestnik v Trsteniku; Kolenec Alojzij, posestnik v Straži; Kašič Anton, posestnik v Trsteniku; Pucelj Alojzij, posestnik v Martinji vasi; Strajnar Francišek, posestnik v Spod. Jesenicah; Udovč Avgustin, posestnik v Spod. Jesenicah; Bavdek Janez, posestnik v Spod. Jesenicah; Hostnik Adolf, posestnik v Spod. Šiški; Podobnik Francišek, posestnik v Vrsniku. ■

V a b i l o

k občenemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Trnovem na [Notranjskem, ki bo v nedeljo, dne 20. aprila t. l. ob 4 popoldne v deški šoli.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo.
3. Volitev [odposlancev] na [občni] zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
4. Dopolnilne volitve v podružnični odbor.
5. Predavanje [družbenega] ravnatelja Gustava Pirca iz Ljubljane.
6. Poročilo o nameščenju podružničnega sadjarja in določitev pristojbin za rabo podružničnih strojev.
7. Slučajnosti.

V Trnovem, dne 10. aprila 1913.

Dr. J. M. Kržišnik, načelnik.

V a b i l o

k občenemu zboru kmetijske podružnice v Horjulju dne 20. aprila t. l. ob treh popoldne v mežnariji v Horjulju.

S P O R E D :

1. Račun za l. 1912.
2. Volitev odbora.
3. Slučajnosti.

Če ob določenem času ne bo za sklepčnost navzočih zadosti udov, se bo pol ure kasneje zborovalo ob vsakem številu zborovalcev.

Kmetijska podružnica v Horjulju,

dne 9. aprila 1913.

J. Pristov, načelnik.

KONJEREJEC.

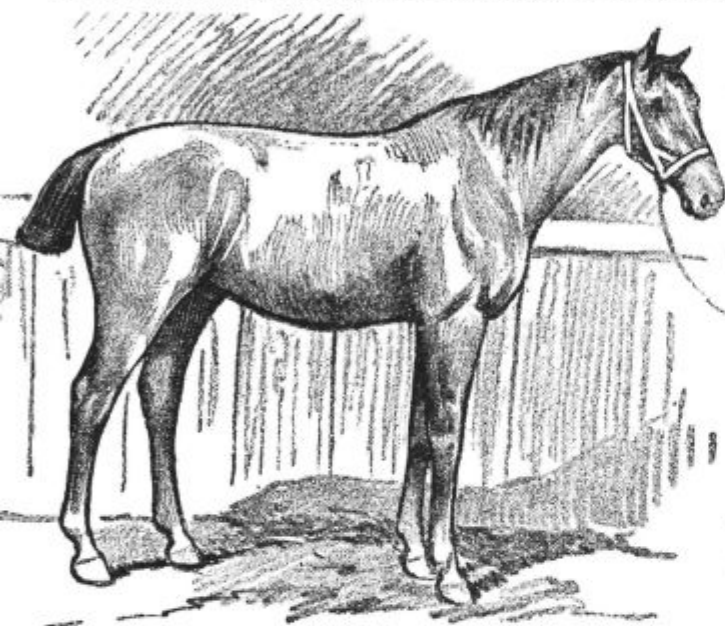
Uradno glasilo samostojnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Soseda Razumnika konjereja.

Kaj vse žrebeta podedujejo od svojih staršev.

Razumnik je šel s Kopitarjem na svoj dom. „Pripelji vunkaj mlado Luco in Gidro!“ je zakričal Razumnik hlapcu, ko je prišel s Kopitarjem na dvorišče.

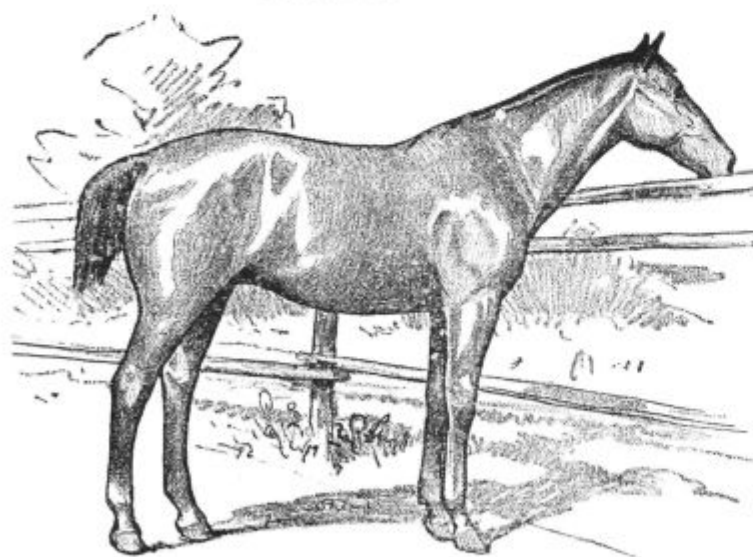
„Oglej si tukajle njeno mater Gidro!“ odvrne Razumnik. „To je pač vse drugačen konj kakor Vrhovnikova slepa kobila ali tvoja šepasta mrha! Če naj se dobi od res lepega in dobrega žrebca kaj vredno žrebe, potem mora biti tudi kobila primerna. Vaših slabih žrebet ni vzrok žrebec Hektor, temveč so krive vaše slabe in napačne mrhe, ki jih noben pameten

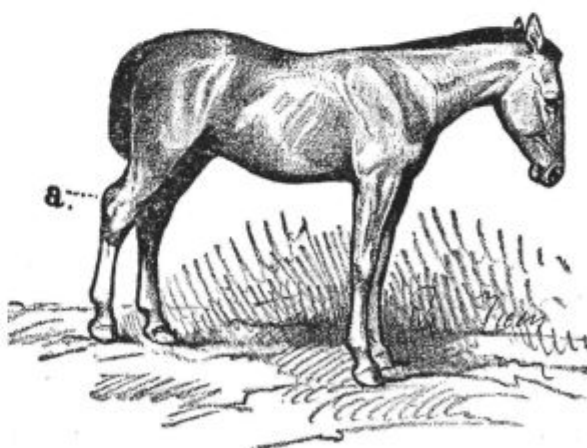
Podoba 52.

Podoba 54.

Podoba 53.

Podoba 55.

Kmalu sta pripeljala pozvani in še drug hlapec vsak po enega konja na povodcu. Oba konja, mater in hčer, Cidro in dveletno kobilo Luco sta kupaj postavila (glej pod. 52. in 53.).

„To je pa lepa kobila,“ vzklikne občudovaje Kopitar. „Kakšna lepa glava!“ In ta lepi hrbet, ta krasni križ in lepe prsi ter močne in krepke noge!“

človek ne bo imel za pleme.“

„Razumnik, za tole žrebe te pa zavidam!“ pravi razburjeno Kopitar.

„Vzrejay taka žrebeta, potem te bo konjereja veselila in imel boš tudi dobiček!“ odvrne Razumnik.

„Seveda bi to hotel, pa jaz nimam take Gidre, da bi od nje dobival dobra žrebeta,“ malodušno odgovori Kopitar.

„Saj ni ravno potrebno, da je kobila tako dragocena in tako žlahtna kakor Gidra,“ pripomni Razumnik. „Zakaj pa ne pripuščaš desetletne Rjavke?“

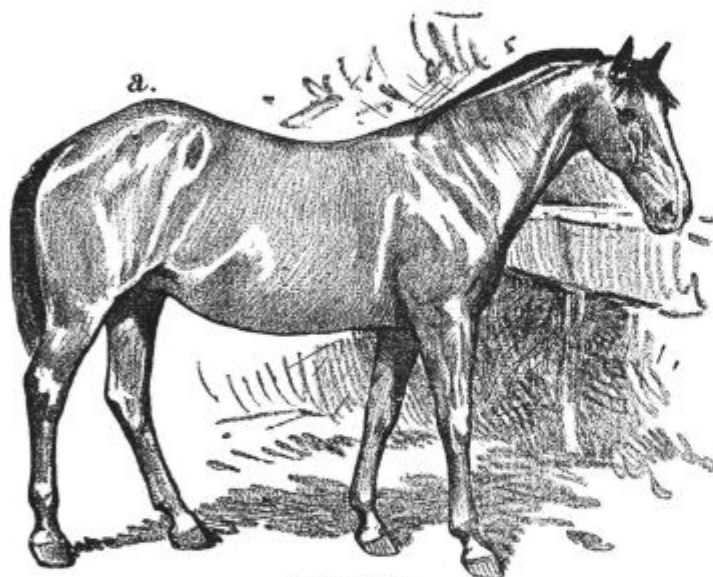
„Moja rjava kobila se je pred leti na skočnem členu ob vilah zbadla in od takrat ima kakor za veliko pest debelo bulo. Bal sem se, da se ta napaka prenese na zarod. Moj bratranec Mlinarjev Jože ima tudi kobilo s tako bulo (glej pri a na pod. 54.), in njeno žrebe je sedaj tudi dobilo tako bulo (glej pri a na pod. 55.). Zaraditega sem se bal dati zaskočiti svojo rjavo kobilo.“

„Če je mehur nastal vsled vbodljaja z vilami, potem je tvoja bojazen neutemeljena,“ pojasnjuje Razumnik. Kakor izkušnje uče, se napake in pomanjkljivosti, ki nastanejo vsled kakega slučajnega poškodovanja, ne podedujejo. Tako se še nikdar ni opazilo, da bi kobile, ki imajo skrajšane repe kotile žrebeta s kratkimi repi. Če pa bule na nogah nastanejo brez vzroka, in to naravnost na kosteh, oziroma na kostni mreni, potem je domnevati, da se osnova za take bolezni na nogah prenaša na zarod. Takih kobil istotako

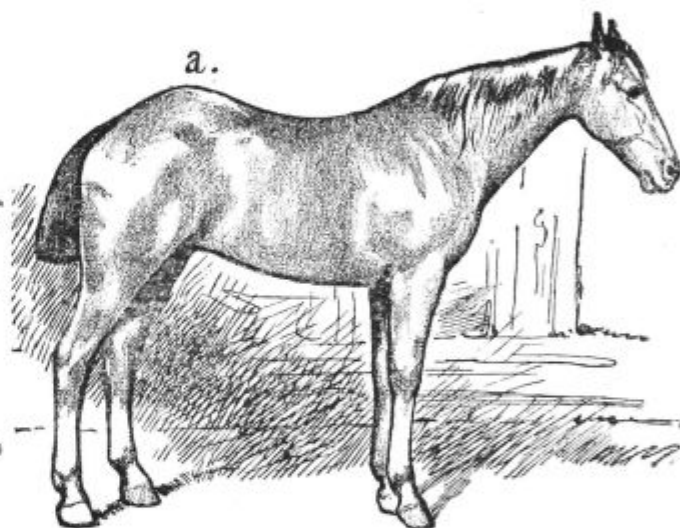
kažem par tele hudobne Liske. Liska je sedaj tri leta stara, je prav dobra za vožnjo in sploh porabna, toda je hudobna in potuhnjena. Ona ima previsok križ, ki je višji od koma. Tudi to je podedovala po svoji materi. Pa kakor je po vnanjosti podobna svoji materi, tako ji je tudi enaka, kar se tiče temperamenta in razvad. Tone, pripelji venkaj Luno, in ti, Janez, drži Lisko, in varuj se hudobe!“ zakliče končno. Hlapci so takoj zvršili povelje. Kmalu se začuje tolčenje kopit in vpitje hlapca, potem pa pride iz hleva Luna. Tudi ona potuhnjena in prežaje špiči ušesa. Na hlevskem hodniku je skušala Toneta vgrizniti. Tone se je pa napada ubranil z dobro vrnjenim udarcem po nosu.

Oba konja so postavili drugega poleg drugega (glej pod. 56. in 57.). Oba sta si bila vnanje podobna. Pri obeh je bil očitno previsok in špičast križ. Oba sta imela isti potuhnjeni izraz in sta špičila ušesa, če se je kdo bližal. Ko je šel en hlapec mimo Lune, je besno proti njemu brcnila.

„To je prava mati Liske,“ pravi smeje Razumnik. „Druga je druge vredna! Jaz sem zaradi hudobnosti

Podoba 56.

Podoba 57.

ni rabiti za pleme, kakor tistih, ki šepajo zaradi kraka, ali tistih, ki imajo mesečno slepoto.“

„Potem bom dal svojo desetletno Rjavko prihodnjo pomlad zaskočiti,“ veselo zagotavlja Kopitar.

„Ne bo ti žal, če to dobro žival daš od Hektorja obrežiti,“ meni pametni Razumnik.

Med tem pogovorom so pripeljali na dvorišče težko naložen voz.

„Pazi, Kopitar!“ zakliče prestrašeno Razumnik. „Desni konj je zelo hudoben.“ Kopitar se ozre in zapazi prav blizu sebe desnega konja v vpreženem vozu, kako je potuhnjeno špičil ušesa, potem pa skušal popasti Kopitarja. Kopitar je pa naglo odskočil in se je tako pravočasno otel nevarnosti. „Pred tem konjem se je pa treba varovati!“ je vzkliknil prestrašeno.

„Naša Liska je nekoliko nevarna, zato mora biti človek prav previden pred njo!“ odgovori Razumnik. „Hlapci jo pa poznajo in se vedo vavhati. Proti tujim ljudem je pa posebno budobna!“

„Kaj je vzrok, da ta konj tako popada, dočim so drugi tvoji konji tako pohlevni?“ vpraša Kopitar.

„To ima svoj vzrok v podedovalnih zakonih, Kopitar,“ poučuje izkušeni Razumnik. „Precej ti po-

Lune le eno žrebe od nje vzredil, in še to mi je žal. Liska glede hudobnosti še svojo mater poseka. Peljite konja nazaj!“ veli nato.

„To je pa res nekaj čudnega, da mladi konji postanejo glede razvad tako podobni svojim roditeljem,“ pravi Kopitar. „Vsega tega poprej nisem vedel. Vedno sem domneval, da postane konj tedaj hudoben, če se z njim grdo ravna. Menil sem, da konji postanejo hudobni, če jih hlapci ali druge osebe dražijo, strašijo ali sploh grdo z njimi ravna.“

„Ne da se tajiti, da je od ravnanja s konji veliko odvisno,“ pojasnjuje Razumnik. „Pri Liski pa temu prav gotovo ni bilo tako. Ona je bila že od vsega pričetka uporna in je popadala. Že kot mlado žrebe je poskušala popadati in ljudi potuhnjeno napadati. Pri vsem tem se je pa z njo tako lepo in varno ravnalo, kakor s kakim otrokom. Hudobna narava Lune je že tičala v živali, ko je komaj na svet prišla. Dobri delavni živali sta pa obe ti kobili. Iz tega vzroka se nisem mogel odločiti, da bi bil Luno prodal. Vrhutega pa nočem, da bi se kdo zaradi nje ponesrečil, kar bi se gotovo pripetilo, če bi prišla v druge roke. Moji ljudje jo pa poznajo in znajo z njo ravnati.“

„Potemtakem se torej hudoben konj ne sme za plemo rabiti,“ pravi Kopitar. „Je pač velik križ če je v hlevu kaka nezanesljiva in potuhnjena žival.“

„Imaš popolnoma prav,“ odvrne Razumnik. „Nikdar naj se take kobile ne dajo obrežiti. Pa tudi druge razvade se podedujejo. Tako se n. pr. podeduje upornost pri podkovanju, upornost pri vožnji, sovraštvo do mladiča itd. Dobra plemenska kobila imej dober in krepak život, dober hrhet, dobre prsi in dober križ. Predvsem je pa posebno važno, da so noge dobre in krepke in da so pravilno postavljene (glej pod. 58.). Na- pačno postavljene noge pri starših se prav pogosto prenese na zarod, tako n. pr. v kolenih skupaj stisnjene noge (glej pod. 59.). Prav posebno rade se pa podedujejo sablaste noge. Tudi morske kosti na kosteh in členih se kaj lahko prenese na mladiče, seveda, če niso nastale vsled kakenga udarca ali vbodljaja. Kobile, ki imajo kostne izrastke na nadkopytnem členu, navadno skotevajo žrebeta, ki prejalislej tudi dobe tak izrastek (glej a na pod. 60.). Pa razen lepo in dobro umerjenega života, pravilnih in čistih nog naj imajo plemenske kobile dobro, mirno in pohlevno naravo, drugače je z žrebeti več jeze kakor veselja.“

Podoba 58.

Podoba 59.

„To si zapomnim“ pravi Kopitar. „Potemtakem bo moja rjava kobila v tem pogledu prav dobra plemenska žival. Ona je pohlevna in prijazna proti ljudem, otroci lahko z njo vozijo, in proti drugim konjem je vedno miroljubna.“

„O tem sem prepričan, Kopitar!“ odgovori Razumnik. „Kar se pohlevnosti tiče, je tvoja kobila prav primerna. Dobra in mirna narava kobile se prenaša tudi na zarod. To uče stare izkušnje. Da je temu tako, vidimo tukaj pri Liski in Luni. Sicer nekteri taje podedovanje hudobnosti na zarod in trdijo, da to ni podedovanje, ampak le razvada. Taki teoretiki trdijo, da pride žrebe pohlevno na svet, da pa vidi hudobno in potuhnjeno ravnanje svoje matere in ga kmalu skuša posnemati. Res se ne da tajiti, da žrebeta kaj rada posnemajo, a slabe strani se tudi tedaj razvijejo, če se žrebe prav zgodaj vzame svoji hudobni materi in se dene med pohlevne konje, kjer ne vidi nič hudobnega. Tako je bilo tudi z Lisko.“

„Potem bi se pa dali hudobni konji popolnoma iztrebiti“, meni Kopitar.

„Vsaj njih število bi se dalo znatno skrčiti,“ odgovori nato Razumnik. „To bi bil vsekakor prav

velik dobiček. Pa sedaj konjerejci še veliko preveč greše proti temu načelu!“

„Jaz si pa vendarle to pravilo zapomnim!“ zagotavlja Kopitar, poslavljaje se od svojega prijatelja Razumnika.

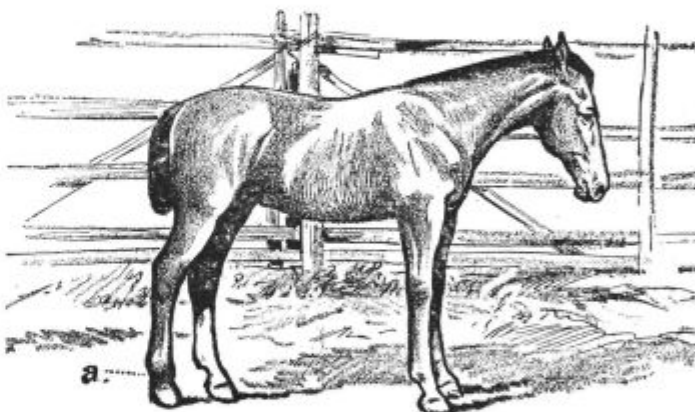
Konjerejske vesti.

Nesreča v žrebčarski postaji v Škocijanu na Dolenjskem. Mimulega meseca je udaril v škocijanski žrebčarski postaji vd-ljen žrebec oskrbujočega vojaka tako nesrečno, da je nesrečnež vsled udarca umrl.

Smrkavost konj. Pri konjih posestnika Jerneja Globočnika v Ljubljani se je dognala smrkavost. En konj je poginil, dva sta bila oblastveno pobita. Nadalje je bila dognana smrkavost pri nekem konju, ki ga je prodal L. Žnidaršič iz Ribnice v Trst.

Garje pri konjih. V Ponovičah pri Litiji, občine Konj, razsaja kužna in nalezljiva bolezen pri konjih. Dosedaj je obolelo 6 konj. Litijsko okrajno glavarstvo je odredilo varnostne odredbe, da se raztrošanje zabrani in bolezen zatre.

Konjski semnji meseca aprila in majnika. Konjski semnji se bodo vršili: dne 25. aprila v Bučki, 28

Podoba 60.

aprila na Veseli Gori, okraj krški, dne 5. majnika v Zatični, 12. majnika v Veliki Loki in dne 25. majnika v Mengšu, nadalje 16. aprila, 7. in 21. majnika v Ljubljani.

Uradne vesti konjerejskega oseka.

Seja odbora samostojnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske 30. marca 1913.

Seji je predsedoval načelnik gospod komerc. svetnik Povše, c. kr. kmetijsko ministrstvo, oziroma c. kr. žrebčarski oddelek v Gradcu je zastopal c. in kr. ritmojster gospod Karol pl. Pfeifer. Navzoči so bili vsi odborniki, nadalje družbeni ravnatelj gospod cesarski svetnik Gustav Pirc in pa načelnik žrebčarske postaje na Selu, gospod c. in kr. ritmojster Radaj.

Predsednik je pozdravil navzoče, posebno c. in kr. ritmojstra plem. Pfeiferja, ki se je kot zastopnik žrebčarskega oddelka v Gradcu namesto vpokojenega polkovnika gospoda Josipa Ableitnigerja danes prvič seje udeležil.

Po odobrenju zapisnika zadnje seje se je prešlo na dnevni red.

V imenu predsedstva in tajništva je poročal živino-zdravniški nadzornik gospod Alojzij Paulin, da je c. kr. kmetijsko ministrstvo število žrebcev na Kranjskem zvišalo od 81 na 86. Po en žrebec se je več vdelil v okraje Radovljica, Kranj in Ljubljana, in sicer v stajališča Bohinjska Bela, Voklo in Selo.

Kmetijsko ministrstvo je izročilo štiri kobile, ki so se izločile iz vojaških konj ter so bile spoznane za sposobne za plemo. Dve sta se oddali v okraj Postojna in po ena v okraj Ljubljana, oziroma Litija.

Sklenilo se je škodo v znesku 82 K 63 h, ki jo je ena teh kobil napravila, poplačati iz sredstev za nakup in oddajo plemenskih kobil.

Kmetijsko ministrstvo je izročilo šest kobil iz državne kobilarne v Radavcu. Kobile je oddalo načelstvo žrebčarske postaje na Selu na predlog konjerejskega odseka v postojnski okraj, in sicer udom konjerejskega društva v Postojni. Oddane kobile ostanejo last kmetijskega ministrstva.

Konjerejski odsek je kupil meseca februarja t. l. ob priliki nakupovanja vojaških konj na Dolenjskem tri plemenske kobile za skupni znesek 2160 K. Po ena kobila se je oddala po znižani ceni v omejeno posest zanesljivim konjerejcem v okraje Novo mesto, Kočevje in Postojna.

Nadalje se je oddala radavska plemenska kobila Patron nekemu konjerejcu v Ljubljansko okolico.

Živinozdravniški nadzornik Paulin je nadalje poročal, da se je ob priliki nakupovanja remont za vojake pripeljalo dne 25., oziroma 26. svečana v Mokronog, Škocjan in Št. Jernej na Dolenjskem, skupaj 147 konj.

V teh krajih je vojaška komisija iz Gradca nakupila 10 konj. Prodajalci so dobili po 800 do 1200 K za konja.

Nadalje je vojaška komisija iz Maribora kupila dne 24. svečana v Bučki tri remonte.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je vdelilo za Kranjsko čistokrvnega angleškega žrebca Bonné Bogdani iz matere Nomeg VII. Konjerejski odsek je predlagal, da se žrebec postavi v žrebčarsko postajo Št. Jernej na Dolenjskem.

Konjerejski odsek je sklenil prošnjo posestnika Ivana Medja z Bleda za nadaljno državno podporo dveletnega žrebca priporočiti kmetijskemu ministrstvu.

Nadalje se je sklenilo, prošnje konjerejskih zadrug v Lescab, Št. Jerneju in na Igu, nadalje prošnji živino- in konjerejske zadruge v Gorjah in konjerejskega društva v Postojni za državne podpore v svrhu vzdrževanja pašnikov za žrebeta priporočiti kmetijskemu ministrstvu.

Pri posvetovanju o letošnjih premovanjih konj se je na predlog predlagatelja živinozdravniškega nadzornika Paulina sklenilo, premovanja prirediti v Bohinjski Bistrici, Lescab, Kranj, Mengšu, na Škofijci, v Postojni, Ribnici, Velikem Gabru, Novem mestu, Mokronogu, Št. Jerneju, na Dovjem in v Cerknici. Obenem se je sklenilo z ozirom na vedno rastoče število kobil predlagati zvišanje državne podpore.

Za premovanja se je sklenilo iz sredstev konjerejskega odseka prispevati 200 kron ter tudi deželni odbor zaprositi za prispevek.

Glede nakupovanja plemenskih kobil in njih oddaje po znižani ceni znanim zanesljivim konjerejcem se je sklenilo ob priliki premovanja konj nakupiti približno 6 pincgavskih in 6 vročekrvnih plemenskih kobil, oziroma žrebec.

* * *

Občni zbor samostojnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe

se je vršil dne 31. marca t. l. dopoldne v posvetovalnici c. kr. kmetijske družbe.

Navzoči so bili konjerejci iz Gorenjske, Dolenjske in Notranjske.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je zastopal c. kr. ritmojster in načelnik žrebčarskega oddelka v Gradcu gospod Korol plem. Pfeifer, za žrebčarsko postajo na Selu se je zborovanja udeležil c. kr. ritmojster gospod Radaj; zborovanja se je udeležil tudi družbeni ravnatelj gospod cesarski svetnik Gustav Pirc.

Načelnik samostojnega odseka gospod komercialni svetnik Povše je pozdravil vse navzoče, posebno imenovane zastopnike, naznanil je, da je sporazumno s samostojnim konjerejskim odsekom pričela izhajati v „Kmetovalcu“ posebna priloga, zadevajoča konjerejske razmere na Kranjskem.

1. Samostojnega konjerejskega odseka tajnik gospod c. kr. živinozdravniški nadzornik Paulin je poročal o odsekovem delovanju.

Konjerejski odsek je vsestransko pospeševal konjerejo. Prirejal je premovanja konj, predlagal lepe žrebce in žrebčke kmetijskemu ministrstvu v podporo, pospeševal nakupovanje vojaških konj, plemenskih kobil po vojaštvu ter njih oddajo konjerejcem v plemensko porabo. Kupoval je tudi sam plemenske kobile ter izdal za 9 kobil 8236 K. Te kobile so se oddale po znižani ceni konjerejcem v omejeno posest.

Vojaštvo je nakupilo v letu 1912. okrog 80 konj remont.

Glavno nalogo v prid povzdige konjereje pa je konjerejski odsek stem opravljal, da je delal na zboljšanje žrebcev. Predlagalo se je kmetijskemu ministrstvu, da so se nesposobni žrebci izločili in namesto njih nakupili drugi, prav dobri žrebci.

Ker se je število kobil v političnih okrajih Radovljica, Kranj, Ljubljana pomnožilo, je konjerejski odsek zahteval vdelitev po enega žrebca več v navedene okraje. Ministrstvo je predlogu ugodilo.

Žrebčarska postaja v Cerknici (vas Martinjak) se je zopet ustanovila.

Vsled tega se je moralo število žrebcev zvišati od 81 na 86.

V letu 1912. so se izločili trije pincgavski žrebci in pet žlahtnokrvnih žrebcev. Nanovo se je vdelilo, oziroma nakupilo, 6 pincgavskih žrebcev ter 7 žlahtnokrvnih žrebcev. Med slednjimi se nahaja tudi čistokrven angleški žrebec Bonné. Leta 1912. se je oplemenilo 4090 kobil, proti letu 1911. za 158, in proti letu 1910. za 750 več. Žrebet se je priredilo v letu 1912. 1664. Če se vzame povprečna cena 300 kron, se je priredilo žrebet v vrednosti 499.200 K, torej približno pol milijona kron.

Podkovstvo se je pospeševalo s poučnimi predavanji ob priliki premovanja konj in nakupovanja vojaških remont, nadalje z oddajo pohvalnih diplomov zglednim kovaškim mojstrom.

Pri premovanjih konj se je pripeljalo 588 kobil in žrebet ter se je razdelilo državnih daril, daril konjerejskega odseka in občin skupaj 6430 K in 110 srebrnih državnih svetinj. Tudi se je oddala ena priznalna diploma.

Število udov je bilo približno isto kakor leta 1911.

Nanovo ste se ustanovili živinorejska in konjerejska zadruga v Gorjah na Gorenjskem ter konjerejsko društvo na Notranjskem. Občni zbor je vzel poročilo na znanje.

2. Živinozdravniški nadzornik Paulin je potem poročal o denarnem prometu.

Dohodki so znašali 10.320 K 44 h, tem nasproti stroški 6.551 K. Ostanek je znašal koncem leta 1912. 3669 K 44 h.

Račune sta pregledala gg. Piber in Arko, nakar se je poročilo odobrilo.

(Konec prih.)